

Aan: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Zaandam, 13-6-2024

Geachte heer, mevrouw,

Urgenda ondersteunt de voorgestelde wijziging van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden (alternatieven chemische gewasbeschermingsmiddelen). Het voorstel introduceert een hoognodige grondslag om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te beperken daar waar er minder milieubelastende alternatieven zijn. Dit draagt bij aan de doelstellingen van de Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden (2009/128/EG). In het bijzonder voldoet Nederland hiermee aan artikel 14 van deze richtlijn die van lidstaten verlangt dat zij alle nodige maatregelen nemen om bestrijding met lage pesticiden inzet te bevorderen en geïntegreerde gewasbescherming (IPM) te stimuleren. Daarnaast geeft de regering hiermee gehoor aan de roep vanuit de Tweede Kamer om het gebruik van het middel glyfosaat aan banden te leggen.

De noodzaak om alternatieven voor bestrijdingsmiddelen te kunnen verplichten is groot:

- De biodiversiteit staat zwaar onder druk ([IPBES 2019](#)), waardoor de toekomst van ons voedsel, onze bestaansmiddelen, onze gezondheid en ons milieu ernstig worden bedreigd ([FAO 2019](#))
- We zijn de afgelopen 30 jaar tot 75% van de insectenpopulatie kwijtgeraakt, het aquatische leven lijdt eronder en veel vogels zijn verdwenen. Het bodemleven, de basis van de vruchtbaarheid van de bodem, is ernstig aangetast door de talrijke residuen van pesticiden waaraan het wordt blootgesteld.
- Pesticiden zijn alomtegenwoordig, zelfs midden in natuurgebieden en drinkwatergebieden. Ze hopen zich op in de bodem, ze vervuilen en verspreiden zich via water en lucht. De kwaliteit van onze lucht en ons oppervlaktewater staat hierdoor op het spel.
- Steeds meer wetenschappelijk onderzoek concludeert dat er een sterk verband bestaat tussen pesticiden en kanker, alsook schade aan onze hersenen die leidt tot ziekten zoals Parkinson.

Er is dan ook een dringende behoefte aan ambitieuze maatregelen om het gebruik (en het risico) van chemisch-synthetische pesticiden te verminderen om de biodiversiteits- en gezondheids crisis te bestrijden en een duurzame productie van gezond voedsel te waarborgen. Pesticiden dienen te worden behandeld als schadelijke stoffen en de regelgeving moet sterk worden verbeterd.

Er zijn binnen deze consultatie veel tegenreacties op het wetsvoorstel gekomen vanuit de sector zelf. Daarbij wordt onder meer opgemerkt dat het wetsvoorstel in zou gaan tegen het samenwerkingsverband van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030. Dit Uitvoeringsprogramma is bedoeld ter *stimulatie* van IPM en niet als een exclusief programma dat uitsloot dat Nederland op andere wijzen zijn verplichtingen uit de Richtlijn duurzaam gebruik nakomt. Het Uitvoeringsprogramma leunt sterk op vrijwillige acties vanuit de sector zelf, maar verscheidene doelstellingen vanuit het Uitvoeringsprogramma zullen niet gehaald worden als er geen aanvullende (harde) maatregelen getroffen worden. Dit betreft bijvoorbeeld de doelstelling dat

Stichting Urgenda

De Juliana
Nicolaes Maesstraat 2-224
1506 LB Zaandam

info@urgenda.nl
www.urgenda.nl
T 020 33 00 566

[@urgenda](https://twitter.com/urgenda)
KvK 24429002
Triodosbank NL69 TRIO 0784 9175 58

in 2023 het aantal overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen voor gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater met 90% zijn afgenomen ten opzichte van 2013, dat er in 2027 helemaal geen overschrijdingen van deze normen zijn en dat in 2030 vanuit open teelten nagenoeg geen emissies meer plaatsvinden naar het water.

Verder wil Urgenda benadrukken dat de verplichtingen onder de Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden bestaan *naast* de regels over de toelating van bestrijdingsmiddelen. Dat betekent dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen gereguleerd en beperkt kan worden met het oog op het halen van deze duurzaamheidsdoelstellingen, ook als een bestrijdingsmiddel op de markt is toegelaten. Verordening 1107/2009 bepaalt daarnaast in artikel 1 lid 4 dat lidstaten het voorzorgsbeginsel kunnen toepassen: “In het bijzonder worden de lidstaten er niet van weerhouden het voorzorgsbeginsel toe te passen wanneer er wetenschappelijk gezien onzekerheid bestaat over de risico’s voor de gezondheid van mensen en dieren of voor het milieu van de op hun grondgebied toe te laten gewasbeschermingsmiddelen.”

Het wetsvoorstel zorgt ervoor dat er ten aanzien van ieder middel een evenredige afweging gemaakt kan worden zodat gegarandeerd kan worden dat een eventueel verbod noodzakelijk, geschikt en evenredig is. In het geval van glyfosaat zijn er grote [wetenschappelijke zorgen](#) over de veiligheid van het middel. Bovendien wordt glyfosaat vaker aangetroffen dan andere giftige bestrijdingsmiddelen (Kandidaten voor vervanging) in het [Nederlandse oppervlaktewater](#). Daarnaast is al sinds 2008 duidelijk dat mechanisch onderwerken in de meeste gevallen een goed en milieuvriendelijk alternatief is voor glyfosaatgebruik (‘Tipkaart Schoon Water: Mechanisch onderwerken werkt, dus stop met glyfosaat’). In dit soort gevallen dient de minister de bevoegdheid te krijgen om dit soort alternatieven te verplichten, zodat de sector de nodige stappen naar verduurzaming treft die anders niet genomen worden. Dit is niet alleen goed voor het milieu, maar levert ook een gelijk speelveld op voor boeren, die allemaal aan dit soort logische en evenredige IPM-maatregelen moeten voldoen.

Kortom, Urgenda ondersteunt het wetsvoorstel van harte en denkt dat de regering hiermee een eerste stap zet naar uitvoering van verschillende aangenomen moties van de Tweede Kamer. Daarnaast is het wetsvoorstel een eerste stap in het adresseren van de grote zorgen die bestaan onder burgers, wetenschappers en NGO’s over de risico’s van het intensieve bestrijdingsmiddelengebruik voor de natuur en de gezondheid.

Met vriendelijke groet,

Hanneke van Ormondt
Landbouw & Biodiversiteit